

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K. — Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna peti-vrstica, (širina 72 mm) Izhaja vsako sredo in soboto. 20 vin., pogojeni prostor 25. vin., poslana in razglasi 30 vin. Posamezna številka 10 v.

Še premalo bojnih ladij.

V zadnji številki smo objavili skupni avstro-ogrski proračun, ki je žalostno zanimiv zaradi ogromnih svot, zahtevanih za vojno mornarico. Tristodvanajst milijonov naj plača avstrijsko prebivalstvo le za nove ladje. Omenili pa smo takoj, da je to očitno le prvi grizljaj in da pridejo v kratkih letih nedvomno nove zahteve, ako se dovolijo te. Na potrditev našega mnenja ni bilo treba dolgo čakati. V petek je govoril v mornariškem odseku ogrske delegacije poveljnik vojne mornarice grof Montecuccoli ter razvil »program« za izgradbo naše marine, ob katerem se morajo ljudstvu zjeziti lasje na glavi.

Da pridemo do jasnejše slike, ponovimo, kaj zahteva letošnji proračun za izredne mornariške potrebe. Do leta 1816. se ima zgraditi in plačati: 4 dridnavti po 60.6 milijonov kron; 3 križarke po 10 milijonov; 6 torpednih čolnov po 3 in 12 po 1 milijon ter 6 podmorskih čolnov po 1.33 milijonov. To znaša 312 milijonov. Za dobo od leta 1915. do 1920. pa je po Montecuccolijevih trditvah »neizogibno«, da se zgrade še: 3 dridnavti, 3 križarke, 6 velikih torpedov, 24 manjših torpedov, 6 podonavskih monitorjev in 5 ladij za patrolje. Te nove zahteve bodo znašale zopet približno toliko kolikor letošnje, na vsak način čez 300 milijonov. V devetih letih naj torej plača avstrijsko prebivalstvo približno 700 milijonov samo za nove ladje.

Za danes so to »izredne« zahteve. Kdor nekoliko površno računa, prezre ob teh velikanskih svotah lahko, kako naraščajo redni stroški, ki jih zahteva militaristično marinarstvo. Leta 1897. je znašal redni mornariški proračun 28 milijonov kron; letos pa dosega le redne zahteve 68.657.210 kron in če prištejemo prvi obrok izrednih zahtev s 55 milijoni, požira vojna mornarica že letos čez 123½ miliona.

Mornariški poveljnik pa pripravlja prebivalstvo še na nekaj lepšega. V delegacijskem odseku je namreč dejal, da bo bolje, če se primerno zvišajo redne mornariške zahteve in se jim vsaj od leta 1915. dalje pripišejo obroki za nove ladje, ki so sedaj računani kot izredna potreba. To filozofijo je treba prav razumeti. Če pridejo take zahteve le enkrat med redne potrebe, tedaj sploh ne izginejo več iz proračuna. Prebivalstvo se ima tako navaditi na tako ogromne svote, da bi se mu v par letih zdele popolnoma naravne in da se ne bi niti čudilo novim zahtevam, ki potem na noben način ne izostanejo. Tudi to ni le slutnja, ampak grof Montecuccoli je govoril jasno, rekoč, da je popolnoma izključeno, da bi moglo mornariško vodstvo v bližnjih letih izhajati z »enako majhnim zvišanjem celotnega proračuna«.

Ljudem, ki znajo le malo misliti, seveda ni bilo treba pripovedovati tega. Čim se dovoli gradba dridnavtov, se razume samo do sebi, da morajo slediti križarke in torpedovke. Za vse te morilne igrače pa je seveda treba tudi novih oficirjev in mornarjev. Zato se ima število mornariškega moštva zvišati od 14.000 na 21.000 mož. Zanje je treba novega orožja, novih uniform. Potem pa je naravno, da se poveča vsa uprava, treba bo novih mornariških komisarjev, nove birokracije in tako gre to dalje v neskončnost. Vse te potrebe postanejo same ob sebi »redne« in se avtomatično množe od leta do leta.

Mornariški upravi se zdi vsa reč strašno enostavna. Ona pravi, da potrebuje ta denar, delegacije naj ga dovolijo in parlamenta naj skrbita, odkod se vzame. Precej verjetno je seveda, da se bo res tako zgodilo. Razven pešice socialnih demokratov v avstrijski delegaciji hočejo vsi delegatje biti »patrioti«. Slišali bomo nekoliko lepših go-

vorov o težkih bremenih, ki jih nosi ljudstvo, nekoliko prepira, katerim kapitalistom naj se da dobiček od teh stavb, a kadar pride do glasovanja, bodo meščanski delegati kar tekmovali, kdo da bo z večjo vmeno glasoval za milione. Potem bo skrb finančnega ministra, da preskrbi denar in sredstvo za to bodo novi davki.

Kakšni bodo davki, si je pa približno mogoče sešteti na prste. Bienenrthovo vlado poznamo, meščanske stranke tudi poznamo. Če bi bilo kaj upanja, da poplačajo milione milijonarji, bi jim človek privoščil veselje nad barkami. Toda na to ni v sedanjih razmerah niti misliti. Meščanska večina bo sklenila nove indirektno davke in plačevalo bo ljudstvo. Niti sanjati se ne sme prebivalstvu, da bo draginje konec. Nasprotno! Vsled novih davkov, ki bodo ob tem slučaju neizogibni, se mora še povečati. Popolnoma jasno je, da zadenejo največja bremena zopet delavsko ljudstvo.

A to je le en del butare, ki se pripravljajo. Tudi vojska na suhem ima velike zahteve. Povrh pa še domobranstvo. Če se vpelje dveletna vojna služba, hoče vojno ministrstvo porabiti to za ogromno zvišanje števila rekrutov. Obenem se ima domobranstvo postaviti na lastne noge, napraviti iz njega nekaka popolna druga vojska in koliko bo to veljalo, se more danes komaj slutiti. Povrh zahtevajo dežele, ki so skoraj vse bankrotne, saniranje svojih financ. Tudi za to je treba težkih milijonov in tudi to se ima izplačati iz ljudstva.

In izplačilo se bo. Blazno bi bilo slepiti prebivalstvo in mu delati kakšno upanje. Dokler bo pošiljalo v zakonodajne zbornice take ljudi kakor sedaj, je vsako zboljšanje nemogoče in samo poslabšanje se razmere. Pomoč bi mogla priti le od ljudstva. To pa bi se moralo organizirati, da si ustvari moč. Dokler noče ljudstvo razumeti te resnice, je vsaka kritika zaman.

Ali bo naše delavstvo res čakalo, da pride dan, ko bo moralo obupati? Če se ne osvesti, pride ta dan prej nego misli!

Državni zbor.

Proračunska razprava je v prvem čitanju končana. Proračun je izročen odseku. Debata je pokazala, da so imeli socialni demokratje prav, ko so glasovali za to, da se opusti posebna razprava o Bienenrthovi brezpomembni »programatični izjavi«. Vse tisto, kar bi se bilo dalo povedati v posebni razpravi, se je lahko povedalo v proračunski debati.

Mnogo pa se ni povedalo. Stališče socialne demokracije je pojasnil sodrug dr. Adler in njegov govor je obsegal najimennitnejšo kritiko Bienenrthove politike. Zanimivo je bilo še to, kar je govoril dr. Kramar. Sicer pa meščanske stranke same s seboj niso na jasnem. Vse čaka z največjo napestjo, kako se razvijejo stvari v proračunskem odseku, kjer pride kot najkočljivejša točka italijansko vseučilišče na dnevni red. Od tega je morda odvisna usoda Bienenrthove vlade. Italijani pravijo, da so se naveličali zavlačevanja njihove zadeve in pritiskajo, da se odloči. Brez Italijanov nima Bienenrth večine. A nihče ne more povedati, kakšno usodo doživi vseučilišče v odseku.

V tem meglenem položaju se porajajo vsakovrstna ugibanja in mnogo se govori zopet o razpustu državnega zbora. Bienenrth, ki nima druge želje nego ostati ministrski predsednik, dokler je le mogoče, bi bil nemara res sposoben za to. Pridobil pa s tem vendar ne bi nič drugega, kakor da bi si podaljšal klaverno življenje do prihodnjih volitev. Da bi mu te prinesle večino, je popolnoma izključeno. Otvoritev novega državnega zbora bi bila njegova politična smrt.

Verjetno je, da bo sedaj izkušal mešetariti, kolikor bo mogoče. Navadno je imel

celo v tem nesrečno roko. Zdaj bo to najbrže še težje, ker se je celo pri svojih prijateljih polagoma pripravil ob vse zaupanje. Povrh pa ima še strašno nerodne pomagače. Med njimi igra posebno vlogo naučni minister grof Stürgkh. V njegovo področje spadajo vseučiliška vprašanja in tu dela mož težave na vse strani. Med slovenskimi zahtevami je najvažnejša ta, da se prizna zagrebškemu vseučilišču reciprociteta, tako da bi izkušnje na univerzi v Zagrebu veljale tudi v Avstriji, kakor veljajo avstrijske izkušnje na Hrvaškem. Čisto resno pa poročajo, da se grof Stürgkh upira tej zahtevi in da tudi noče dovoliti slovenskih docentur v Pragi in Krakovu.

Zaradi zagrebškega vseučilišča se baje sklicuje na to, da nasprotujejo reciprociteti deželni šefi na jugu in avstrijska vseučilišča, ki stoje na stališču, da zagrebška univerza ne dosega znanstvene višine avstrijskih. Zaradi deželnih šefov si ni treba mnogo beliti glavo. Oni dajejo vedno od sebe taka mnenja, kakršna želi vlada. Stališče avstrijskih vseučilišč je pač ponekod umljivo. Da ne stoji zagrebška visoka šola na enaki višini kakor n. pr. dunajska ali praška, se lahko prizna. Toda tudi v Avstriji imamo mala vseučilišča — n. pr. Inomostu — ki se gotovo ne morejo kosati z dunajskim. Razun tega pa prihaja v poštev, da bi se tudi zagrebško vseučilišče povzdignilo vsled reciprocitete, ne le ker bi se prav znatno povišalo število dijakov, ampak ker bi bilo potem prisiljeno tekmoovati z avstrijskimi univerzami.

Vladi pa sploh ni verjeti, da bi imela znanstvene pomisleke. Če bi ji res delali take preglavice, tedaj ne bi zanemarjala svojih lastnih visokih šol tako, da so bili zaradi tega še dijaški štrajki z odobravanjem profesorjev. Bienenrth in Stürgkh roji veliko bolj strah pred »trializmom« po glavi. Naslikali so ga nemški nacionalci in to je dovolj. Če bi slovenski dijaški zahajali na Hrvaško, se gospodje boje, da bi Zagreb postal nekakšno jugoslovansko središče. Kako da bi se tega ne bali?

A vendar je Stürgkhova taktika zelo nezmisljena. Kakor mora vsak trezno misleči človek priznati, da se slovensko vseučilišče ne da ustanoviti kar čez noč, tako se mora tudi spoznati, da je sedanjí položaj nevzdržljiv in reciprociteta z zagrebškim vseučiliščem je za Slovence in Hrvate važna, za Avstrijo pa lahka zahteva.

Zaradi delegacij ne bo do 7. februarja nobene seje parlamenta. Zborovali bodo samo odseki. Potem pa pride na dnevni red zakon o ženskem nočnem delu, ki ga je vnila gosposka zbornica in pa izprememba društvenega zakona, ki ima ženam priznati pravico, da morejo biti članice političnih društev. Nadalje pride v razpravo zakon o krošnjarenju in pa agrarne operacije.

Na vsak način mora biti delavstvo pripravljeno za vsak slučaj. Če se Bienenrth ponese v proračunskem odseku, tedaj je vsekakor lahko mogoče, da imamo v najkrajšem času nove volitve. Socialna demokracija se jih nima bati. Ampak presenetiti ne smejo delavstva. Zato je treba odpirati oči in ušesa.

Politični odsevi.

Vseučiliška stavka v Krakovu.

Na vso moč silijo klerikalci, da bi dobili šolstvo v Avstriji popolnoma v svojo roko, pa se že nikakor več ne zadovoljujejo z nižjim in srednjim šolstvom, temveč posegajo vedno držeje po vseučiliščih. Na eni strani vodijo ostuden boj z denunciacijami in podobnimi podlimi stedstvi zoper profesorje, ki ne uklanjajo tilnika pred njihovimi nazadnjaškimi zahtevami, kakor so ga vodili zoper Wahrunda, na drugi strani pa vsiljujejo svoje znanstveno nesposobne ljudi na

vse fakultete, da bi polagoma klerikalizirali ves profesorski zbor. To čedno delo jim je olajšano, ker dobivamo v Avstriji same take naučne ministre, ki so že bolj ministrantje. Tudi grof Stürgkh, ki se je kot poslanec delal velikega liberalca, se zdaj priklanja pred klerikalci in krščanskimi socialci do tal in ovira svobodni razvoj znanosti, kjer le more. Zato se ni čuditi, da raste klerikalcem greben in da kažejo svoje namene od dne do dne bolj očitno.

S tem so povzročili v Krakovu na Galicem velik boj, katerega posledice se lahko še zelo povečajo. Vsiliti hočejo krakovskemu vseučilišču nekega Zimmermanna za profesorja »krščanske sociologije«. Neklerikalne dijaške je ta namen ogorčil iz dvojnega razloga. Gospod Zimmermann ni dokazal svoje sposobnosti za profesuro z ničemer kakor z nekaterimi ničvrednimi brošurami, v katerih je psoval in grdil socialno demokracijo. Prvi razlog je torej bolj osebnega značaja. Razdražil je pa dijaške tudi poizkus, da se vtihotapi na vseučilišče pod pretvezo discipline, katere sploh ni, navadna klerikalna agitacija. »Krščanska sociologija« bi bila ravno nekaj takega kakor »katoliška matematika« ali pa »krščanska kemija«. Sociologija je znanost, ki ne prenaša nobenega cerkvenega ali verskega plašča, če ima ostati znanost. Njena naloga je, preiskavati postanek in razvoj človeške družbe ter dognati zakone, po katerih živi družba. To je mogoče samo na objektivni podlagi in brez predsodkov. Ime »krščanski« pa označuje tukaj že predsodek in namen takega nauka je jasen.

Čisto naravno je, da nima taka agitacija nič opraviti na znanstvenem zavodu. Dijaki so se temu poizkusu uprli že pred dvema mesecema. Takrat je bil famozni profesor naznanil predavanje za dijaške vseh fakultet. Z demonstracijami so svobodomiselnost in socialno demokratični dijaški prepričeli ta namen. Na to je akademski senat vpeljal strogo preiskavo in pred kratkim se je zvedelo, da hoče nastopiti z najstrožjimi kaznimi zoper dijaške, katere smatra za krive. Dijaki so sklicali shod in sklenili, da razglase stavko, če se uresniči ta vest.

V soboto popoldne se je objavila disciplinarna sodba. Bila je nezaslišano stroga. Dva dijaka sta bila religirana (odslovljena) in sicer Janiklepky za vse čase, Heldmann pa za tri semestre. Prvemu se je očitil strašni greh, da rektorju kot voditelj dijaške deputacije ni dejal: »Vaša magnificenca«, ampak enostavno »gospod rektor«. Heldmann pa je relegiran, ker je predsedoval shodu v tisti dvorani, v kateri je imel predavati Zimmermann.

Dijaku Baftigu se je odrekla za pol leta pravica, napraviti zadnji dve rigorozni izkušnji v Krakovu. Njegov greh je bil v tem, da je na nekem socialno demokratičnem shodu poročal o Zimmermannovi zadevi. Razun tega je 246 dijakov dobilo svarilo in consilium abeundi, t. j. svet, da naj zapuste vseučilišče, ker bodo ob najmanjšem disciplinarnem pregrešku odslovljeni. 16 dijakov je dobilo enostaven ukor, 263 je oproščenih.

Takoj po razglasu te sodbe se je sešel dijaški odbor, ki je bil dan prej izvoljen ter je takoj razglasil stavko. V soboto popoldne je bilo vsako predavanje onemogočeno.

Ker so profesorji v ponedeljek s pomočjo klerikalnih dijakov hoteli po sili prirediti predavanja, so stavkujoči dijaški sklenili, da jih preprečijo na vsak način. Med klerikalnimi in protiklerikalnimi dijaški je prišlo vsled tega do mnogih bojov, v katerih so bili klerikalni študentje poraženi. Pred vseučiliščem je stalo na tišče gledalcev, dasi je močno snežilo. Akademski senat je poklical policijo, ki je obkolila vseučilišče. Ob 6. zvečer sta prišli dve stotnjici infanterije na njeno mesto.

Dijaki na lvoivskem vseučilišču so iz solidarnosti s krakovskimi stopili v stavko. Svobodomiseln dijaki na Dunaju so sklenili, da prirede protestno akcijo proti krakovskemu senatu.

*** Proti dveletni vojaški službi nastopa nemško nacionalna zveza.** To se seveda ne sme razumeti tako, da bi bili nemško meščanski poslanci postali antimilitaristični in da so sploh zoper vojaško službo. Le zoper skrajšanje vojaške službe na dve leti hočejo glasovati. To skrajšanje stane nekaj denarja, kar je bilo že davno znano. In tega izdatka ne bo dovoliti. Ali za vse druge vojaške zahteve, za nove bojne ladje, za kanone, za vse bodo glasovali. Militarizem ne sme trpeti; naj raje trpe vojaki tri leta!

*** Zaradi ljudskega štetja** je novi minister za notranje zadeve izdal naredbo, ki omenja neštete pritožbe zaradi napačnega vpisovanja in ukazuje, da se ne sme na pritoževalce nikakor vplivati, temveč le gledati na to, da se napovedi strank vjemajo z resnico. Nadalje omenja, da se javlja vsled ljudskega štetja v mnogih krajih nacionalen boj. Deželne vlade naj strogo pazijo na to, da se gospodarski bojkot kot agitacijsko sredstvo v političnem boju povsod energično prepreči. Končno zahteva ministrstvo, da se povsod v tem oziru enako postopa in prepreči vsako dozdevanje, kakor da bi se enakoravno s posameznimi političnimi ali narodnimi strankami. — Koliko je zalegel ta ukaz, se bo že pokazalo. Vsekakor prihaja nekoliko prepozno.

*** V Poštorni** je novi občinski svet volil Gessmanna za častnega meščana. To je zahvala za to, da je krščansko socialni deželni odbor razpustil prejšnji češki občinski svet in s pomočjo komisarja dal izvoliti sedanjega.

*** Ob avstrijsko ruski meji** so se zadnji teden spoprijeli avstrijski žandarji z ruskimi vojaki. Žandarji so bili odpravili dva ruska podanika, nekega Schneiderja in Černija na mejo pri Podwoločyski. Izgnanca sta baje hotela skočiti v reko in žandarji so mislili, da hočeta splavati nazaj na avstrijsko ozemlje. Med tem so prišli ruski mejni vojaki v bližino. Eden izmed njih je ustrelil in Schneider se je zrušil. Černi pa je skočil v vodo. Ruski vojaki so ga preganjali na avstrijsko ozemlje. Žandarji so jih pozvali, naj zapuste avstrijska tla, a ker so vendar ostali, je eden ustrelil. Na to je prihitela vsa ruska straža, sestoječa iz 30 moč. Z obeh strani se je streljalo. Boj je trajal več ur, potem šele so ruski vojaki zapustili avstrijska tla. O dogodku se bo govorilo v delegacijah.

*** V ogrskem parlamentu** so imeli zopet kraval. V petek je o bančnem zakonu med drugimi govoril neodvisnjak Hock. Priznati se mora, da je govoril dosti velike neumnosti. V Avstriji — je pravil — se je zadnja leta marsikaj izpremenilo, samo ne sovraštvo do Ogrske. Pozabili so na Dunaju, kakšne službe so Madžari izkazali avstrijski ustavnosti; padec Metternicha, akcija grofa Andrašija leta 1870., ki je uničila češko državno pravo in obvarovala nemško nadvlado v Avstriji, vse to je pozabljeno in beseda »Einmarschieren« se sliši po dunajskih ulicah tako pogostoma kakor leta 1870. v Parizu klic »V Berlin!« Avstrijske vlade delajo baje tako kakor Wallenstein, ki je dal svojim vojakom kakšno mesto za plen, kadar koli so bili nezadovoljni. Če je v Avstriji kakšna stranka nezadovoljna, ji daje avstrijska vlada ogrsko državno pravo za plen (!) ... Ko ga je predsednik Navay opomnil, naj govori o stvari, je začela opozicija kričati. Predsednik je žugal, da odstopi. Kraval je trajal dobrih deset minut, potem je Hock končal svoj govor.

*** V nemškem državnem zboru** je kancelar Bethmann Hollweg v razpravi o ustavi za Alzacijo govoril tudi o pruski volilni pravici in o privilegiranem položaju Prusije. Dejal je: »Položaj, ki je Prusiji določen v zadevah skupne države, se ne more nikakor primerjati s položajem kateregakoli drugega dela Nemčije. Demokratična poplava pruskega deželne zbora, ki bi lahko povzročila izpremembo v ministrskih in drugih uradih, bi pomenila popolno desorganizacijo države (!). Prusija si bo uredila volilno pravico po lastni volji, ne pa po zgledu drugih držav tako, da bo kot predsedstvena sila lahko vodila enakomerno politiko Nemčije (!). — Na levi so izzvale te besede velik nemir. V južnih državah, katerim že davno ne ugaja gosposka politika Prusije, se že slišijo ostre kritike tega govora. Videti je, kakor bi kancelar slutil, da so njegovi dnevi šteti, pa bi se pred padcem rad še nekoliko postavil. Njegovo nastopanje je od dne do dne bolj ošabno in prevzetno, pa tudi od dne do dne manj pametno, dasi sploh ni bilo nikdar posebno modro.

*** Pruski poslanik pri vatanu pl.** Mühlberg je povzročil velikansko pozornost z govorom, ki ga je imel vpricho visokega nemškega duhovništva. Protestiral je nam-

reč energično proti govoricam, da je katolicizem v Nemčiji preganjan. Vse prej — je dejal — bi se lahko reklo, da terorizira katoliška manjšina 45 milijonov nemških protestantov. Postopanje papeške kurije je silno razdražilo protestante in spravilo verski mir v Nemčiji v resno nevarnost. Z ostrimi besedami je poslanik vprašal, kdaj se bo Rim navadil, priznavati nemški protestantizem kot enakopravno moč. Pravijo, da je ta govor učinkoval kakor bomba. Verjetno je že.

*** Francoski ministrski predsednik** Briand je zopet enkrat dobil zaupnico. Na njegovo zahtevo je zbornica s 398 glasovi proti 73 sprejela resolucijo, ki izreka zaupanje, da bo vlada varovala svobodo strokovnih organizacij in jih držala v tistih mejah, ki jih določa zakon.

*** Portugalski minister** Machado, ki zastopa zunanje zadeve, je izjavil nekemu časnikarju, da se je gospodarski in finančni položaj dežele izboljšal. Mednarodna politika ima miren in zaupljiv značaj. Vlada hoče rešiti vse diplomatske zadeve, za katere je bila prejšnja vlada nesposobna. Zakon o ločitvi cerkve in države se razglasi tekom tridesetih dni.

*** Bolgarsko-turška carinska pogodba** je v soboto večer potekla. Kakor znano, se sedanji vladi ni posrečilo skleniti novo trgovinsko pogodbo.

*** Turčija pošilja** vedno nove čete v Arabijo. Poveljnik armade v havranskem pogorju poroča, da je imel več srečnih bojov z vstaji. Vas Arak so vladne čete zasedle in kaznovala (?). V Gurulafu so vjeli 25 revolucionarjev. V okraju Kerak so vjeli vse voditelje vstajev. V tem okraju je vstaja baje že končana. V Jemenu se je zopet pet plemen pridružilo Imamu Jahji. Vlada hoče baje najprej z vso strogostjo zatreti upor, potem se pa pogoditi z Jahjo.

Domače vesti.

Ljubljana in Kranjsko.

Imeniki za občinske volitve v Ljubljani bodo razporejeni najbrže konec tega tedna, in sicer na ljubljanske mmagistratu. (Kakor se nam poroča zadnje uro, se to zgodi dne 3. februarja.) Reklamacijska doba traja 14 dni, vendar naj nihče ne čaka zadnjega dne. Razglas bo te dni tudi plakativan po mestu. Zaupniki in tudi volilci naj store svojo dolžnost najprej v tem važnem roku. Pojasnila glede volilnega imenika in glede volitev se bodo dobivala odslej vsak delavnik od 6. do 7. zvečer tudi v našem upravnistvu, Šelenburgova ulica 6, II., ob nedeljah in praznikih pa dopoldne od 10. do 11. Začetkom prihodnjega tedna izide tudi posebno navodilo za volilce, ki mu bo cena 20 v. Sodruga in delavstvo sploh opozarjamo, da je treba resnega in odločnega dela, da pride v novem občinskem svetu mnogoštevilno delavstvo do primerne zastopstva. Delavstvo ne sme glasovati za liberalne ali klerikalne kandidate.

Prijateljstvo do delavcev gre vpricho bližajočih se občinskih volitev močno v klasje. Klerikalci in liberalci se naenkrat zanimajo za delavsko bedo in za delavske potrebe ter obljubujejo delavcem zlate gradove, če jim dajo pri volitvah svoje glasove. Celo socialno politični so postali. Dr. Krek je očital liberalcem, da se pri oddajanju mestnega dela nikdar niso brigali za plačilne in delovne pogoje tistih delavcev, ki imajo izvrševati taka dela. Dr. Tavčar ga je po pravici zavrnil, da se tudi klerikalci pri deželnem odboru niso brigali za to. Lepo je, da imata oba gospoda prav. Liberalci se niso brigali, klerikalci pa tudi ne. Ampak zanaprej se bodo baje oboji brigali za delavce. Do volitev jim smemo že verjeti to. Kar bo dalje, je pa — bi dejal dober katoličan — v božjih rokah. Kako naj delavci naenkrat verjamejo besedam, ko so jih doslej vedno varale dejanja? Obljube, ki se delajo v stiski, niso bile nikdar nič vredne in po zakonu niti ne veljajo. Vendar pa se je v položaju nekaj izpremenilo in lahko bi se zgodilo, da bi se prihodnji občinski svet res bolj zanimal za delavce. Ampak tako bo le tedaj, če se ne bodo delavci zanašali na obljube, temveč na svojo moč. Z enostavnim sredstvom lahko delavci dosežejo mnogo. Složno naj volijo socialno demokratične kandidate, da pride čim več socialistov v občinski svet; čim več jih bo, tembolj se bodo morali liberalci in klerikalci ozirati na delavske zahteve, ne iz ljubezni do delavcev, katere ni drugod kakor na jeziku, temveč zaradi svojega lastnega političnega interesa. Sicer so pa vse lepe besede odveč. Liberalci in klerikalci bodo zastopali interese svojih meščanskih, delodajalskih volilcev, ker jih bodo morali. Od njihovih glasov bo odvisno in delavcem na ljubo ne bodo podili teh slojev od sebe. Nasprotno med delodajalci in delavci pa ne spravi živ krst iz sveta in zato je smešno obljubovati delavstvu, da bo tisti varoval

njegove interese, ki mora varovati interese kapitalistov.

— Naglovo naredbo, ki hoče postaviti vsa katoliška društva pod škofjsko varuštvo in vpeljati v njih špionažo, zagovarja »Slovenec«, pa se krega z vsemi, ki niso navdušeni za ta ferman. Pri tem pa se dela časnikarski jezuit strašno nedolžnega, pa se čudi, da se more ta policijska naredba sploh kritizirati. Med »Slovenčevimi« bravci bo že dosti takih, ki se jim bodo v njih naivnosti klerikalni argumenti zdeli pametni. Tega jim nazadnje niti odrekamo, le da je ta pamet nekoliko preveč zvijačna in hinavska. »Slovenec« vprašuje: Kaj pa je na tem, če hoče škof vedeti, kaj se godi v katoliških družtvih? Tisto društvo, ki noče nadzorstva, naj kar pove, da ni katoliško, pa bo. To bi bilo prav lepo, če ne bi bila stvar nekoliko drugačna. Če je škof sam član kakšnega društva, mu ne bo živ krst zameril, da se briga zanj. Toda če hoče spraviti kot reprezentant cerkvene oblasti društva pod svojo kontrolo, tedaj uničuje pravice, ki so državljanom, tudi katoliškim, z zakonom zajamčene. On se postavlja nad postavno in nad državo; nad postavno, ki določa društveno svobodo in nad državo, ki ima varovati to svobodo. Kaj se iz tega lahko praktično izleže naj pokaže zgled. Recimo, da se ustanovi katoliško delavsko društvo. Biti hoče delavsko, ampak med člani noče imeti nekatoličanov. Da to označi, se imenuje katoliško. Zaradi tega imena hoče gospod Nagl, da ga imajo nadzorovati župniki in kontrolirati nadškofjski komisariji. Svoje sklepe bi imelo društvo predlagati ordinariatu. Da bi imeli člani take organizacije jasne pojme o razrednem boju, sicer ni verjetno. Vendar je mogoče, da imajo delavske občutke in da pridejo v konflikt z delodajalci. Take reči so se že zgodile na Nemškem, pa tudi na Dunaju. In zdaj naj pride nadškofjska kontrola. Ali je misliti, da se bo ta v podobnem slučaju brigala za versko prepričanje društvenikov? Nadškofjski komisar ne bo tu preiskoval, če hodijo člani k spovedi, ampak svoj nos bo vtikal v tiste reči, ki se tičejo delavskega razmerja. Da se večinoma ne bo postavljala na stran delavcev, ampak na stran podjetnikov, je več kakor gotovo. In katoliški delavci potem lahko vtaknejo svojo katoliško organizacijo za klobuk. Naj se obračata naredba, kakor se hoče, na vsako stran zija nesramnost. Zato ima država dolžnost, da jo razveljavi. Da je v klerikalnih družtvih volunost na vseh koncih in krajih, je itak že stara reč, ampak da bi se to kar ofi cialno ustanovilo, bi bilo vendar nekoliko preveč. Država, ki bi trpela tako predrznost, bi bolje storila, da bi kar likvidirala.

— Za duhovnike prihajajo od dne do dne slabši časi. Če bo papež Pij X. še kaj dolgo papež, napravi iz njih še puščavnike in jim ukaže, da morajo živeti od kobilic in korenin. Njegovih enciklik ni konca ne kraja, pa če tudi klerikalni listi ne priznavajo tega, je nezadovoljnost med duhovniki velika. Spogledovali so se, ko je prišel ukaz, da morajo menihi živeti po starih redovniških pravilih. Veliko razburjenja je povzročila prisega proti modernizmu. Četudi se je velika večina uklonila, ker hoče živeti, je vendar na tihem, včas pa tudi prav glasno godrnjala. Zdaj pa poročajo, da hoče papež v zvezi s kodifikacijo cerkvenega prava zopet uveljaviti določbo, da morajo katoliški duhovniki n o s i t i t a l a r t e r da ne smejo obiskovati ne gostiln, ne gledaliških predstav. Da taki nameni duhovnike zelo vznemirjajo, je že verjetno. Prepoved gledališča bodo pač le nekateri občutili, zakaj umetniške potrebe med večino duhovnikov niso ravno velike. Ampak kako naj žive, če jim papež prepove gostilno? V mnogih krajih si ne bo mogel duhovnik niti predstavljati življenja brez gostilne in v marsikaterem slučaju si ga je res težko misliti. Če pa papež misli, da bo s to prepovedjo izboljšal moralo duhovništva, se zelo moti. Tisti, ki si žele prepovedanih užitkov, že najdejo pot do njih. Edino kar bo papež s temi ukazi dosegel, bo še več hinavščine. Že dolgo ni bilo nikogar, ki bi pomagal katoliški cerkvi tako nizdol kakor Pij X.

— Koncert „Glasbene Matice“, ki je bil meseca januarja odložen, bo v nedeljo, 5. t. m. v veliki dvorani »Uniona«. Spored ostane neizpremenjen, kakor smo ga že objavili. Med drugim se izvaja Beethove nova uvertura k »Leonori« štev. 3 ter Dvojakova velika simfonija »Zlati kolovrat«. Ga. Talichova igra na glasovirju Lisztove kompozicije. Pevski zbor izvajava večinoma nove skladbe slovenskih skladateljev.

— Zveza lesnih delavcev avstrijskih, skupina „Ljubljana“ ima svoj XV. občni zbor v nedeljo, 5. februarja 1911 ob 9. dopoldne v salonu gostilne »pri Levu« na Marije Terezije cesti s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročila funkcionarjev, predsednika, blagajnika, knjižničarja in kontrole. 3. Delovanje društva v prihodnjem društvenem letu. 4. Predlogi in nasveti. — Kakor

je razvidno, praznuje strokovna organizacija lesnih delavcev sicer na tihem, toda važen jubilej svojega 15letnega obstoja. Zato vabi vse svoje člane na ta občni zbor, da ob tej priliki dokumentirajo vnovič svojo solidarnost. Sicer je potreba, da se vsakdo sam prepriča o delovanju društva v pretečenem letu. Vsled tega je pričakovati, da bo letošnji zbor polnoštevilno obiskan. Sodruga lesnim delavcem želimo ob tej priliki največji uspeh.

— Družabni večer s plesnim venčkom priredi pevski odsek »Vzajemnost« v soboto, 4. februarja t. l. v Spodnji Šiški v gostilniških prostorih gda. Reberška. Kakor nam poročajo, sodeluje godba na l. Pevski zbor nastopi z raznimi točkami. Vrhutega so tudi vsakovrstne šaljive priredbe na sporedu. Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina 40 vinarjev za osebo.

— Mednarodno maškarado prireja organizacija tobačnega delavstva v Ljubljani dne 11. t. m. Vrši se v veliki dvorani in stranskih prostorih »Narodnega doma«. Na plesu sodeluje orkester »Slovenske Filharmonije«. Kakor nam poročajo, se delajo za to veselico velike priprave, da prekosi ta 11. mednarodna maškarada vse dosedanje in postane res »velika«.

Klerikalna disciplina.

»Slovenec« bo imel prihodnje dni nedvomno nekoliko besnih napadov na liberalce, socialiste, framasone in druge peklenske brezverce. Treba je namreč odvrčati pozornost klerikalcev od dogodka v lastni stranki, ki je tako neprijeten, da ni našlo njeno glavno glasilno še nobene besede za odgovor. Bivši poslanec Mandelj je z obširnimi spisom razložil, zakaj je odložil deželnozborski mandat in sicer gostobesednemu »Slovencu« je sopo zaprlo. Mandljeva poslanica volilcem je zelo mirno pisana in se strogo drži predmeta, katerega se tiče. A ravno to učinkuje močnejše kakor udarci s kolom. V svojem jedru potrjuje ta spis, ki je zbudil pravo senzacijo, nekaj, kar je že davno znano. Ali da prihaja potrdilo s kompetentne strani, kateri tudi klerikalci ne morejo ugovarjati, je nad vse važno in bo prizadelo klerikalni stranki marsikatero bridko uro. Mandljeva zanimiva poslanica pravi, da član klerikalne stranke niti v najvažnejših vprašanjih ne sme imeti svojega mnenja, ampak da mora v vsakem slučaju ukloniti svoje prepričanje takozvani klubski disciplini, o kateri se pač brez posebnega pretiravanja lahko pravi, da ni nič drugega kakor Šusteršičeva volja.

Gospod Mandelj je zavzemal med klerikalnimi poslanci posebno mesto in je v deželnem zboru in izven njega užival simpatije tudi v krogih, ki se ne strinjajo z njegovimi političnimi nazori. Ravno njegov izstop iz deželne zbora je dokaz, da je resno smatral svojo nalogo. Odložil pa je svoj mandat, ker mu ni bilo dovoljeno, da bi bil v vprašanju deželne električne centrale nastopal po svojem prepričanju. O tem pravi sam v svoji poslanici:

»Začetkom decembra lanskega leta sem odložil mandat deželnozborskega poslanca. Moj sklep je bil, da se tiho umaknem s političnega odra. Prezreti sem hotel vsak napad od nasprotne strani. Na napad iz lastne stranke seveda nisem bil pripravljen. In ravno v štajerskem listu naše stranke je bila sprožena name strupena pšica. Kompetentno in poučeno mesto tega ni popravilo, zato sem primoran braniti se sam. Ako bi molčal, bi izgledalo to tako, kakor da se bojim svetlobe in da moram lepo tiho prenašati te vrste napade. Vsled takega položaja moram — dasi nerad — poslati sledeče vrstice med svet. Namenjene so zaupnikom v okraju in mojim osebnim znancem.

Kaj je tedaj dalo povod, da sem odložil mandat? Ker sem prišel glede deželne električne akcije s klubom v nasprotstvo. Ni se mi v tem oziru niti toliko popustilo, da bi za svoje stališče nemo manifestiral s tem, da bi v deželni zbornici nasproti glasoval ali vsaj da bi se glasovanju umaknil. Iz ozira na klubova pravila sem bil prisiljen se identifikovati s to električno akcijo deželnega odbora. Ta električna akcija pa je denarno za deželo tako občutna, da jo z ozirom na neurejene deželne finance ne morem zagovarjati pred javnostjo in ne pred volilci. To je vsa skrivnost mojega odstopa.

Obširno razmotruje gospod Mandelj finančni položaj dežele, ki je tudi po njegovem mnenju skrajno neugoden. Deželni proračun za leto 1911. izkazuje 1,299.801 kron deficitu, kar je za malo kranjsko deželo pač ogromna svota. Drugega pokritja za ta primanjkljaj ni kakor viseči dolg. Poglavje o dolgovih pa je — pravi gospod Mandelj — tudi zanimivo:

»Najprej bodi povedano, da ima dežela okroglo 9 milijonov dolgov. Velika vsota. Ako izvzamemo B. kovino, ki ima 96% dolžade in 16 milijonov dolgov, tedaj v vsakem oziru prednjači, smemo kranjsko deželo z njenimi dolgovi staviti poleg Goriške, Šta-

gerske, Češke, Moravske in Gališke dežele. Druge kronovine so relativno manj zadolžene.

Za izplačevanje dolgov in obresti izka-
zuje proračun 558.083 kron. Z ozirom na to,
da bo melioračno posojilo prav v kratkem
docela izčrpano, bo treba obresti in upravni
prispevek tega 4 milionskega posojila pr.
165.000 kron že prihodnje leto prevzeti na
deželni sklad, od leta 1917. pa bo anuiteta
tega posojila znašala 205.000 kron.

Letni povisek potrebščine pri poglavju
»dolgov« znaša tedaj v letu 1912. za 165.000
kron, v l. 1917. pa skupno 165 + 40 =
205.000 kron. Na zmanjšanje letnega izdatka
potom konverzije dolga iz l. 1888. pa iz ozira
na sila neugodno denarno konjunkturo ni
misliti.

Glede novega 10 milionskega posojila
mi ni ničesar znanega, zato tudi ne morem
trditi ali bo obrestovanje takoj obremenilo
deželni sklad.

Tudi mi ni znano, na kakšen način se
bodo posojila pri zakladih refundirala. Mo-
goče z novim posojilom.

Nadalje računa gospod Mandelj, da je
regulacija učiteljskih plač neodoljiva in bo
zanjo treba najmanj 310.000 kron, če pa bo
deželni odbor koristne učiteljskega osebja ure-
dil času primerno — kar bi bilo že zelo
nujno — bo potreboval za to 500.000 kron.

Neizogibna je regulacija cestne uprave
in bo radi tega treba vsled novega zakona in re-
organizacije službe za 495.000 kron več,
relativni prirastek vsled regulacije učinkov in
novih cest pa bo znašal 189.000 kron.

Gosp. Mandelj napravila končni račun
kolikor mogoče ugoden za deželni odbor. On
računa, da se bo deficit zmanjšal in da bo
država prispevala 900.000 kron iz davka na
žganje, kar pa je še zelo dvomljivo, ter do-
biva na tej podlagi sledečo sliko:

Deficit v letu 1912 K 900.000
(namesto izkazanih 1.299.000)
Novi stroški (nizko računani) . . . 970.000
Skupaj . . . K 1.870.000

Od tega državni prispevek za sa-
nacijo (ki pa še visi v zraku) . . K 900.000

Ostane še primanjkljaja . . K 970.000
tako da se morajo deželne doklade povšiti
od 40% na 65%, ne glede na to, da je
treba novih šol, da rastejo stroški za zdrav-
stvo in dobrodelstvo, za obrt in trgovino, za
penzije in provizije. Potem ostane še 9 mili-
onov dolgov, 10 milionov posojila za melio-
racije in investicije ter ureditev deželne banke.

V tem položaju se zdi gdu. Mandlju ne-
mogoče, da bi giasoval za široko zasnovano
električno akcijo. Iz objav deželnega odbora
o tej akciji so razvidni sledeči obrisi: Na-
pravi projekt vseh važnejših vodnih sil v
deželi, izposlovati si koncesije, obenem pa
polastiti se za naprave potrebnega sveta in
eventualnih vodnih pravic. Na to vprašuje g.
Mandelj: Koliko bo to veljalo, kje vzeti in
kakšen je dobiček za deželo? Za nakup bi
bilo treba milijon ali pa še več. Nakupljeni
objekti imajo gotovo svojo vrednost, ali če
ostanejo dolgo neizrabljeni — kje so inter-
kalarne obresti? Trpela jih bo dežela. A
kako v sedanjem neugodnem finančnem po-
ločaju? Težke pomisleke pa ima g. Mandelj
radi izplačanja naprav. V najugodnejšem slu-
čaju bo vodno-električna centrala v prvih le-
tih pasivna. Nepredviden slučaj pa lahko
prevrže najlepše rentabilitetne račune. Indus-
trializacija dežele je lepa beseda, ali indus-
trija ni odvisna samo od električne moči,
temveč še od drugih faktorjev.

»Zadeva naše deželne električne akcije
— pravi gđ. Mandelj — je še v razvoju in
na mestu bi bil prost razgovor. Ta ne! Di-
sciplina zahteva vezano maršruto!

Poslanec ima dolžnost biti z volilci v
stiku. Medsebojno zaupanje mora vladati med
poslancem in volilci, a tralno more to za-
upanje obstati le, če vlada medsebojna od-
kritosrčnost. Dolžnost te odkritosrčnosti je,
da poslanec obvesti svoje volilce o vsem,
kar je za njihov žep prijetno in neprijetno,
povedati mora, kaj se je za deželno gospo-
darstvo izvršilo in kaj se namerava izvršiti.
Volilci so toliko razumni, da ne bodo od
poslanca pričakovali, da jim bo davke od-
pravil. A njihova pravica je, izražati svoje
mnenje in svojo kritiko izvrševati glede tega,
kako se z njihovimi davki pri deželi gospo-
dari. Dolžnost veže deželnega poslanca, da
volilcem odkrije vse potrebe dežele in jim
pove, da bo za to treba plačati nove doklade.

Pogum imam zagovarjati vse, kar je
ukrenil deželni zbor in pogum imam pove-
dati, da ne bo treba doklade zvišati. Prepričan
sem o svojih volilcih, da uvidijo, da ni dru-
gače mogoče. Glede tega, kar se je ukrenilo
zaradi električnih deželnih podjetij, pa ne
morem zagovarjati in hvaliti kar vse vprek,
ker svoje glave v tako važni stvari ne mo-

rem zatajiti. Pa moral bi! V tej stiski, da
ali prekršim klubovo disciplino, ali pa zata-
jim v tej velevažni in denarno dalekosežni
zadevi svoje mnenje, vidim iz tega edini iz-
hod — da sem se odpovedal poslanstvu.

Spisu gda. Mandlja se ne more odrekati,
da je zelo objektivni in napram njegovim
bivšim kolegom skrajno lojalen. Ali to kar
razodeva, je tako važno, da bi imela kleri-
kalna stranka neizogibno dolžnost pojasniti.
Njen trdovratni molk potrjuje vse, kar je g.
Mandelj povedal in vtisk tega nemega pri-
znanja ne more biti majhen. Volilci po tem
lahko spoznajo, kaj pomeni voliti klerikal-
nega poslanca. Kaj pomeni njegovo poštenje,
kaj njegovo osebo prepričanje, če ga ne
sme niti izraziti? Prav tako bi lahko volili
avtomate, ki znajo glasovati, kakor pritisne
dr. Šusteršič. S tem so ovržene vse povesti
o demokratizmu klerikalne stranke in posla-
nica gda. Mandlja bo pač morala odpreti
marsikatero oči.

— Društveni shod „Vzajemnosti“ v
Spodnji Šiški se vrši v petek 3. t. m. ob
9. zvečer v gostilni »pri Anžoku«. Na dnev-
nem redu je posvetovanje o velevažnih za-
devah, zategadelj se vsi člani nujno pozivajo,
da se sestanka zanesljivo udeležijo.

Trst.

— Javen shod sklicuje politični odbor
jugoslovanske socialno demokratične stranke
v Trstu v petek, dne 3. februarja 1911 ob
8. in pol zvečer v gostilni »International«
ul. G. Boccaccio 25. Dnevni red: Obreme-
nitev ljudstva in novi davki in delo socialis-
tičnih poslancev v tržaškem mestnem svetu.
Zaradi važnosti dnevnega reda pozivljamo
sodruge in zavedne delavce, da so udeležijo
tega shoda v velikem številu.

— Predavanje v „Ljudskem odru“.
V četrtek 26. in petek 27. sta v tržaškem
»Ljudskem odru« predavala sodruga dr.
Tomšič in dr. Jelenc. Prvi nam je v krat-
kih obrisih podal sliko razvoja družabnega
življenja. Pri tem seveda ni pozabil raztol-
mačiti pogoje in razmere, ki so skupno vpli-
vale na način, da je bilo mogoče priti do
današnjega družabnega sistema, ki se nika-
kakor ne vjema z zahtevami splošnega bla-
gostanja, ker je »kapitalistično«. Drugi pa nam
je obširno raztolmačil zgodovino avstrijskega
ustavnega življenja od leta 1840. pa do vpe-
ljave splošne volilne pravice. Občinstvo, ki
se je bilo na obeh predavanjih zbralo v zelo
častnem številu, je obema predavateljema z
burnim plaskanjem pokazalo, da so mu pre-
davanja zelo ugajala. Prihodnje predavanje
E. Kristana v dne 16. in 17. februarja. Temi
priobčimo pravočasno.

— V slovo! Sodrugi Alojzij Štolfa,
blagajničar sedanjega pol. odbora jugoslov.
socialno dem. stranke v Trstu nas zapusti,
da zasede mesto, ki mu ga stranka zaupa v
Gorici. Z njim izgubi Trst poštenega in iz-
redno marljivega sodruga, sodrugi tržaški pa
odkritosrčnega in dobrega prijatelja. Stranka
ga seveda ni izgubila. In v trenutku, ko nas
zapušča z namenom, da v Gorici nadaljuje
delo za napredek in dobrobit slovenskega
delavstva, mu v slovo kličemo pristrčni zdravo
in na svidenje tam, kjer se vedno srečavajo
stari in mladi delavci za napredek socializma.
In naprej, do zmage!

Delavsko gibanje.

Občni zbor podružnice krojačev v
Ljubljani je bil v nedeljo, 8. t. m. pri »Per-
lesu«. Otvoril ga je sodrug Brozovič, ki
je pozdravil navzoče člane in naznanil dnevni
red. Na to je občni zbor potekel tako: Za-
pisnik zadnjega občnega zbora se prečita in
odobri. Blagajnik sodrug Sajovic poda na-
slednje poročilo: Dohodki K 1274 54; iz-
datki K 534 34; zvezi se je poslalo K 740 20.
Lokalni račun podružnice: Dohodki z ostan-
kom lanskega leta K 515 48; izdatki 249 K
54 vin. Blagajnično stanje koncem l. 1910.
znaša K 265 94. Poročilo kontrole je bilo
sprejeto. Predsednik Brozovič poroča o de-
lovanju: Vršil se je občni zbor, izredni občaj
zbor, šest mesečnih shodov, trinajst odbo-
rovih sej, šest skodov po § 2, in 7. delav-
niških sestankov. Tudi pouk v strokovnem
risanju je bil povoljno obiskan. Nadalje po-
roča o deželni konferenci krojačev, ki se je
vršila dne 6. novembra 1910 v Gradcu. Po-
ročilo je bilo sprejeto. Nato so se vršile vo-
litve. Za predsednika je bil zopet izvoljen
nad vse delavni sodrug Brozovič, za blagaj-
nika pa sodrug Sajovic, ki je imel to funkcijo
tudi lanske leto. Le tako naprej, uspeh ne
bo izostal!

Sodrugi spominjajte se „Tisk. sklada,

Čez

ga ni!
Po njem ti jed diši.
Želodec ne boleha
in glava ne boli!

Zahtevajte izrečno „FLORIAN“!
Zavračajte ponaredbe!

Ljudska kakovost liter K 2.40
Kabinetna kakovost „ „ 4.80

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

10 zapovedi

za zdrave in 10 zapovedi za kmetovalca, vsake
posebej tiskane, dobi vsak človek zastoj v
lekarni Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani. V
tej lekarni se tudi oddajo zdravila p. t. članom
okr. bol. blagajne v Ljubljani, bol. zavodu c. kr.
tob. tovarne in bolniške blagajne južne železnice.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta 17

priporoča svojo
bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt
Pisalni stroji „Adler“
Vozna kolesa.

Čeniki zastoj

„SLAVIJA“

VZAJEMNO ZAVAROV. BANKA V PRAGI,

ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, se naj-
topleje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa
zavarovalne pogodbe, bodisi za življenje, proti požaru, proti ulomu ali pa proti razbitju stekla in
ogledal, le pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za
zavarovanje življenja. Njeni tarifi za preskrbljenost za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto
otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čisti dobiček svojim členom. Banka „Slavija“ je res slo-
vanska zavarovalnica z vseskozi slovansko-narodno upravo. Življenske police banke „Slavije“ so ne-
izpodbitne in nezapadljive. Gmotno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva
k narodnim dobrotinam namenom instremi za izboljšanje in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva.
Ogromni rezervni fond K 54.000.000 — jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izpla-
čala svojim členom življenskega oddelka K 2.495.719.—. Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala
K 109.356.861.—. — Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštne prosto

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“

VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

Častiti gospod

Gabrijel Piccoli

lekarnar

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso

z velikim uspehom porabil, katero iz srca
priporočam v veliko korist vsaki družini
ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim,
blagovolite mi poslati še 24 steklenič Vaše
tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

Posestnik in premirani medvedji
lovce v Koritnicah, pošta Knežak
pri Št. Petru na Krasu.

Pozor!!

Sl. občinstvu se vljudno naznanja, da
se toči od danes naprej

v gostilni pri „PANJU“.

Vegove ulice št. 10.

belo in črno vino po 72. vin. liter.

Dobiva se tudi izboren pelinkovac.

Za obilen obisk se priporoča

lastnik Leonardo Galante.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir.

Kg. sivega dobrega, pu-
ljenega 2 K; boljše 2.40 K; prima polbelega
2.80 K; belega 4 K; be-
lega puhanega 6.40 K;
velikega snežnobelega,
puljenega 6.40 K; 8 K;
puha sivega 6—7 K; be-
lega, finega 10 K; naj-
finejši prani puh 12 K.
Naročila od 5 kg na-
prej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitnega rde-
čega, modrega, be-
lega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga,
120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dgl,
60 cm šir., polnjena z novim, sivim, prav stanovit-
nim puhaštim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh
24 K; posamezne pernice 10, 12, 14 in 16 K, zglav-
nice 3, 3.50 in 4 K. Pernica, 200 cm dolga, 140 cm
šir. 13, 14.70, 17.80, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga,
70 cm šir. 4.50, 5.20 in 5.70 K, spodnja pernica iz
močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm
široka 12.80 in 14.80 K. Razpošilja se po povzetju,
od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za
neugajajoče se vrne denar. Natan. cen. gratis in fr.

S. Benisch, Dešenice 758, Češko.

Produkt. zadruga ljublj. mizarjev

registrovana zadruga z omejeno zavezo

s sedežem v Ljubljani, Marije Terezije c. 11 (Kolizej)

Zaloga pohištva

lastnega izdelka in
tapetniškega blaga.

Izvršuje vsa ml-arska stavbna
dela.

Lastna tovarna na Glincah pri Ljubljani.

Edina

je
najokusnejši
in edini
pristni domači izdelek

Zavod za pohištvo in dekoracije
FRAN DOBERLET
Ljubljana, Franciška ulica, 10.
Ustanovljeno leta 1857. Telefon štev. 97.
Pohištvo vsake vrste od najenostavnejših do najumetnejših. Skladišče tapet, oboknic in okenskih karnis, zaves in preprog. Velika izbira pohištvenega blaga i. t. d. Enostavne in razkošne ženitne opreme v najsolidnejši izvršbi. Uredba celih hotelov in kopališč.

ANTON ZUPANČIČ, KNJIGOVEZ, LJUBLJANA

SLOMŠKOVA ULICA ŠT. 31.
priporoča se za prijazna naročila na vsakovrstna v knjigoveško stroko spadajoča dela. — Izdeluje tudi jako okusne okvirje in passepartout, prikladne vsakovrstnim podobam.

Najbolj varno naložen denar! — Največja slovenska hranilnica!
Denarnega prometa do 31. dec. 1910 nad 564 mil. kron.

Stanje hranilnih vlog nad 39 mil. kron **MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA** Rezervni zaklad nad 1,200.000 kron

V LASTNI HIŠI V LJUBLJANI PREŠERNOVA UL. 3.

sprejema hranilne vloge vsak dan in jih obrestuje po $4\frac{1}{4}\%$ brez odbitka. Ne-vzdignjene obresti pripisuje vsakega pol leta li kapitalu. Sprejema vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar. Denar in knjižice se lahko pošilja po pošti. Za varnost vložnega denarja jamči zavezanec rezervnega zaklada še mestna občina Ljubljanska z vsem premoženjem in z vso davčno močjo. Izguba vložnega denarja je nemogoča, ker je po pravilih te hranilnice, potrjenih po c. kr. dež. vladi, izključena vsaka špekulacija z vložnim denarjem. — Za varčevanje ima vpejane lične domače hranilnice, v podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov pa **KREDITNO DRUŠTVO**. Posoja na zemljišča po 5% in proti poplačevanju dolga po najmanj $\frac{1}{4}\%$. Dolžnik pa more svoj dolg poplačati tudi poprej, ako hoče. Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon štev. 168.

V LJUBLJANI

Telefon štev. 168.

==== priporoča svoje
izborna pivo v sodeih in steklenicah. ====
ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Kavarna
„Unione v Trstu“
ulica Caserma in Torre Bianca
se priporoča.

Pospeševanje krvnega toka, poživljenje živčnega delovanja, utrjenje kože proti prehladu.

Za umivanje glave, ustna ozir. zobna voda,
— za olepšanje polti neprecenljivo. —

FRANCOSKO ŽGANJE „DIANA“

Vaš zdravnik

vam priporoča francosko žganje „Diana“, ker je prepričan o velikih prednostih tega žganja za disinficiranje ust in osvežujočega vpliva na kožo, ki ga povzroča dodatek Mentola. Glavna snov francoskega žganja „Diana“ je dvakrat destilirano vinsko žganje.

Zahtevajte pri nakupu le pristno francosko žganje „Diana“ in pazite, da nosi steklenica natisnjeno ime „Diana“ in da je tudi zamašek in plomba označena s to varstveno znamko.

Domači prijatelj

v pravem pomenu besede, je francosko žganje „Diana“ in to vsled svoje osvežujoče moči, nizke cene in vsestranske porabnosti. — Cena: 1 male steklenice K — 50; srednje K 1-20; velike K 2-40. — Prodaja se v vseh trgovinah na drobno, kjer pa ne, dobi se naravnost od proizv. družbe franc. žganja „Diana“ r. z. o. z. na Dunaju I. Hohenstauffengasse 3 t.